

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 19/2019-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. januára 2019 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Lukáš Labaš, pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 279/2017 a jeho rozsudkom č. k. 17 Co 279/2017-138 z 26. júla 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 23. novembra

2018 sa [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), domáhala vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jej v záhlaví označených práv postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 279/2017 a jeho rozsudkom č. k. 17 Co 279/2017-138 z 26. júla 2018 a ktorým by napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka zároveň požiadala o priznanie náhrady trov konania v sume 390,50 €.

2. Zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že v konaní začatom na základe návrhu sťažovateľky (navrhovateľky), ktorým sa proti [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „odporkyňa“), domáhala zaplatenia sumy 6 000 € s príslušenstvom z titulu nesplatenia záväzku z ústnej zmluvy o poskytnutí pôžičky, Okresný súd Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 5 C 52/2015-101 z 26. mája 2015 zaviazal odporkyňu zaplatiť sťažovateľke sumu 6 000 € s 5,05 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 6 000 € od 6. decembra 2014 do zaplatenia do 15 dní od právoplatnosti rozsudku, keďže z výsledkov vykonaného dokazovania považoval za preukázané, že k uzavretiu zmluvy o pôžičke došlo, pričom v priebehu konania nebolo preukázané spoločné podnikanie účastníčok v žiadnej forme. Okresný súd doplnčiacim rozsudkom č. k. 5 C 52/2015-124 z 3. apríla 2017 vzájomnú žalobu odporkyne proti sťažovateľke o zaplatenie sumy 370,08 € zamietol.

3.1 Na základe odvolania odporkyne, v ktorom zdôraznila, že *„v spore bolo preukázané, že so žalobkyňou plánovali spoločne podnikat', pričom žalobkyňa sa neformálne zúčastňovala na podnikaní, a to viacerými spôsobmi, predovšetkým poskytnutím sumy 6 000 eur, ktorá bola jej investíciou do podnikania“*, a že medzi účastníkmi je nesporné, že *„podnikanie v obchode s obuvou bolo stratové, v dôsledku čoho došlo k uzatvoreniu maloobchodnej predajne“*, krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu sťažovateľky zamietol a doplnčiací rozsudok okresného súdu potvrdil. V odôvodnení tohto rozhodnutia krajský súd s poukazom na znenie § 657 Občianskeho zákonníka konštatoval, že *„súd prvej inštancie... ohľadom záväzku vrátiť peniaze nemal dostatočný podklad pre konštatovanie jeho existencie. Tú dovodil svojim*

spôsobom vylučovacou metódou, spočívajúcou v závere, že o pôžičku sa jedná preto, lebo sa nejedná o žiadnu formu spoločného podnikania, resp. účasti na podnikaní. Takýto prístup však nie je správny. Pre priznanie práva na vrátenie dlhu z pôžičky musia byť jednoznačne preukázané všetky náležitosti zmluvy o pôžičke, teda aj dohoda o záväzku vrátiť poskytnuté plnenie. Na existenciu záväzku zo zmluvy o pôžičke spočívajúceho v povinnosti vrátiť poskytnuté plnenie nemožno v rozhodnutí súdu usudzovať z toho, že nebol zistený iný dôvod, pre ktorý došlo k poskytnutiu plnenia. Žalobca tvrdiaci, že je veriteľom z pôžičky a uplatňujúci nárok na jej vrátenie musí preukázať uzavretie takej zmluvy, ktorá obsahuje všetky náležitosti zmluvy o pôžičke, teda nevyhnutne musí preukázať aj záväzok dlžníka poskytnuté plnenie vrátiť. Pokiaľ toto nepreukáže, nie je dôvod vykonávať dokazovanie k obrane žalovaného a už vôbec nie dovodzovať z jej nepreukázania danosť záväzku z pôžičky. Prakticky neuzavretá množina súkromnoprávných vzťahov vylučuje, aby bola danosť konkrétneho z nich dovedená z neexistencie ostatných... Ako v nejednom obdobnom prípade, aj tu je to primárne nedostatok písomnej formy, v dôsledku ktorého sa žalobkyňa ocitla v dôkaznej núdzi ohľadom preukázania záväzku žalovanej vrátiť poskytnuté plnenie. Keďže tento záväzok v konaní nepreukázala, nebolo možné žalobe vyhovieť a odvolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že žalobu zamietol... Obdobne nebolo možné z vykonaných dôkazov zistiť právny základ pre dôvodnosť vzájomnej žaloby, keď ani právo žalovanej na zaplatenie ceny tovaru zo strany žalobkyne nemožno v neurčitých a neprehľadných právnych vzťahoch účastníčok spoľahlivo zistiť. Vzhľadom na to odvolací súd zamietavý rozsudok o vzájomnej žalobe potvrdil.“.

3.2 Podľa poučenia napadnutého rozsudku krajského súdu „Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii...“.

4.1 S uvedenými závermi krajského súdu sťažovateľka nesúhlasí a v sťažnosti tvrdí, že „v predmetom prípade sťažovateľka aj žalovaná zhodne uviedli, resp. potvrdili, že sťažovateľka poskytla žalovanej pôžičku v spornej výške a žalovaná jej ju nevrátila,

odvolací súd však tieto zhodné tvrdenia a skutočnosti poprel. Odvolací súd tak poprel existenciu zmluvy o pôžičke, ktorú žalovaná sama uznala a potvrdila a nijakým spôsobom samotné poskytnutie pôžičky nikdy v konaní nenamietala. Samotné poukázanie pôžičky bolo žalobkyňou dokladované výpisom z účtu. Rozhodnutie odvolacieho súdu je preto zjavne arbitrárne, ak došlo k absolútnemu omylu krajského súdu v otázke posúdenia poskytnutia pôžičky, ak krajský súd zamietol nárok žalobkyne z dôvodu nepreukázania uzavretia zmluvy o pôžičke so žalovanou, ak žalobkyňa ako aj žalovaná poskytnutie pôžičky zhodne potvrdili. Rozpor v konaní bol medzi účastníkmi len v tom, že žalovaná tvrdila v konaní, že pôžičku splatila. Ide o hrubé porušenie práva na spravodlivý súdny proces a súdnu ochranu, ak krajský súd svojvoľne v napadnutom rozhodnutí zamietne nárok účastníka konania bez toho, aby bol tento nárok rozporovaný žalovanou, a to či už v rámci prvostupňového konania alebo v odvolaní... Rozhodnutie krajského súdu sa tak stalo prekvapujúcim a nepredvídateľným, nakoľko samotné poskytnutie pôžičky nebolo rozporované žalovanou ani v priebehu celého konania ani v odvolaní... Púhe konštatovanie krajského súdu v odôvodnení svojho rozsudku o nepreukázaní uzavretia zmluvy o pôžičke žalovanou je zjavne nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia... Odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu je preto nedostatočné a nepreskúmateľné.“, čo zakladá porušenie v záhlaví označených práv sťažovateľky.

4.2 Vo vzťahu k prípustnosti sťažnosti sťažovateľka uviedla, že „vyčerpala všetky právne prostriedky, nakoľko dovolanie v tomto prípade nie je prípustné“.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Úlohou ústavného súdu pri uplatňovaní tejto právomoci nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04). Zásada subsidiarity reflektuje aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

7. Predpokladom úspešného uplatnenia námietky porušenia základných práv a slobôd v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je splnenie všeobecných a osobitných náležitostí vyplývajúcich z § 20 a § 50 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ako aj ďalších procesných podmienok vyplývajúcich z § 53 zákona o ústavnom súde, ktoré ústavný súd skúma pri predbežnom prerokovaní návrhu na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa (§ 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

8. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

9. Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

10. Ak zákon podmieňuje prípustnosť sťažnosti vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje sťažovateľovi na ochranu jeho práva, tak o to viac je podmienkou prípustnosti sťažnosti uplatňovanie práva, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, riadnym, zákonom predpísaným spôsobom (m. m. III. ÚS 1/04). Odpustenie podmienky vyčerpania prípustného opravného prostriedku podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde neprichádza do úvahy len pre subjektívny názor sťažovateľa na rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu (m. m. I. ÚS 488/2016).

11. Sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľmi ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí [čl. 142 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo základnej slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súde podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

12. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

13. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Citovaná právna úprava (účinná od 1. júla 2016) presunula ťažisko tvrdenia a preukazovania vád zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na dovolateľa, ktorý limity posúdenia prípustnosti dovolania určuje obsahom podaného dovolania.

15. „Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti) [uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017].

16. Sťažovateľka sa sťažnosťou, v ktorej tvrdí také porušenie jej procesných oprávnení krajským súdom (bod 4.1), ktoré napĺňajú prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, obrátila priamo na ústavný súd bez toho, aby proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala dovolanie.

17. V tejto súvislosti už ústavný súd judikoval, že v prípadoch uplatnenia dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku spôsobilého zabezpečiť ochranu práv sťažovateľa, následne však odmietnutého dovolacím súdom pre neprípustnosť je lehota pre podanie sťažnosti ustanovená § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (m. m. III. ÚS 674/2014, pozri aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54).

18. Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľky, ktorou namietala porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd napadnutým postupom a napadnutým rozsudkom krajského súdu, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť.

19. Sťažovateľka netvrdila (tým menej preukazovala), že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa, preto neprichádzal do úvahy ani prípadný možný postup ústavného súdu podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

20. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

21. Nad rámec uvedeného ústavný súd upriamuje pozornosť sťažovateľky na to, že ústavnému súdu zásadne neprislúcha hodnotiť vykonané dôkazy (vyjadrenia fyzických osôb a právnických osôb, listiny, výsluchy svedkov, znalecké dokazovanie a iné), resp. ich dostatočnosť pre rozhodnutie všeobecného súdu vo veci samej. Takýto postup ústavného súdu by bol nielen v príkrom rozpore s právomocami ústavného súdu, ale popieral by základnú zásadu ústnosti a základnú zásadu bezprostrednosti súdneho konania (III. ÚS 507/2012, IV. ÚS 19/2012). Pokiaľ všeobecné súdy ústavné garancie vyplývajúce najmä z čl. 46 až čl. 50 ústavy rešpektujú, ústavný súd nie je oprávnený znovu „hodnotiť“

hodnotenia dôkazov všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s hodnotením sám nestotožňoval (II. ÚS 593/2011). Nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhoví, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú, za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (II. ÚS 78/05). Do obsahu základného práva na súdnu ochranu však nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (m. m. I. ÚS 97/97), ani domáhať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Právo na súdnu ochranu nemôže byť porušené tým, že všeobecný súd vysloví svoj právny názor, rozhodne na jeho základe a svoje rozhodnutie náležite odôvodní (II. ÚS 77/06).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2019